

कोंकणी भास, साहित्य आनी संस्कृताय

संपादक मंडळ

श्याम वेरेंकार (निमंत्रक)

माधवी सरदेसाय

कमलाकर म्हाळशी

कोंकणी भाशा मंडळ, गोंय

KONKANI BHAS, SAHITYA ANI SANSKRUTAI
(Essays on Konkani Language, Literature & Culture)

© कोंकणी भाशा मंडळ, गोंय

पयली खेप

मार्च, २००३

अक्षरजुळणी आनी मुद्रण

सुरेश काकोडकार

ओमेगा एन्टरप्राइझेस

११५८, विद्यानगर, मडगांव, ४०३ ६०१

उजवाडावपी

कोंकणी भाशा मंडळ, गोंय

कोंकणी भवन, शंकर भांडारी मार्ग,

विद्यानगर, मडगांव, गोंय ४०३ ६०१

कवर

श्रीधर कामत बांबोळकार

बांदोडें, गोंय.

३. स्वनीम-विचार : भाशेचें नादांचें व्याकरण

- प्रा. माधवी सरदेसाय

भाशीक नादांचो भासविज्ञानांत दोन नदरांतल्यान अभ्यास जावं येता -
(१) भौतीक नदरेंतल्यान आनी (२) व्याकरणीक नदरेंतल्यान.

नादांचो भौतीक नदरेन केल्लो अभ्यास :

नादविज्ञान/स्वनविज्ञान

संवसारांतल्यो सगल्यो सैमीक भासो मनशाच्या तोंडांतल्यान तयार जावपी नादांच्यो स्वनांच्यो घडिल्ल्यो आसतात. नादविज्ञान वा स्वनविज्ञान म्हळ्यार ह्या नादांचे 'कुडीचो' अभ्यास.'

स्वनांची निर्मणी कशी जाता, तांच्या आयकुपांत खंयच्यो खंयच्यो गजाली येतात, उच्चारण आनी आयकप ह्या दोन तोंकां मदीं स्वन खरेपणानशीं कसो 'आसता' ह्या तिनूय गजालींचो शास्त्रीक अभ्यास करूं येता. उच्चारणीक स्वनविज्ञान नाद-निर्मणेचो अभ्यास करता - स्वन कशे घडटात, तांच्या घडपांत कुडीचे खंयचे खंयचे भाग कशे कशे वांटो घेतात, नाद-निर्मणेचे नदरेंतल्यान स्वनांचे कशे कशे वांटे घालूं येतात, हे तरेचो भाशीक नादांचो अभ्यास नादविज्ञानाच्या ह्या फांट्यांत

१. आमच्या तोंडांतल्यान भायर सरपी सगलेच नाद भाशीक आसनात. देखीक, दांतांक दांत आपटून तयार जाल्लो नाद संवसारांतले खंयचेच भाशेंत भाशीक नाद म्हूण मेळना. 'नाद' वा 'ध्वनी' हीं उतरां असल्या अ-भाशीक नादां खातीरूय वापरतात जाल्ल्यान येवरोपी 'phone' ह्या परिभाशीक उतराचे आयटीचेर भारतीय भासांनी स्वन हें उतर घडयलां 'Phonetics' म्हळ्यार नादविज्ञान वा स्वनविज्ञान.

आसपावता. स्वनांचें वर्णन चडशें उच्चारणाच्या बारिकसाणींच्याच आदारान करतात. प्रसरणीक स्वनविज्ञान स्वनांचे पसवणेचो अभ्यास करता. आमच्या तोंडांतल्यान भायर सरपी नादांचो हवेचेर आघात जाता आनी ताका लागून हवेच्या दाबांत बदल घडून येतात. 'Sound Spectrograph' सारकेल्या यंत्रांच्या आदारान आमच्यांनी ह्या बदलांचो अभ्यास करूं येता. साद्या उतरांनी सांगचें जाल्यार, हवेंत स्वन कसो आसता ताचो असल्या यंत्रां वरवीं 'फोटो काडूं येता'. पूण भासविज्ञाना परस भौतीकविज्ञानाचे माचये वयल्यानूच स्वनांचे पसवणेचो अभ्यास अदीक बारिकसाणेन आनी खोलायेन जाता. हवेंतलो नाद कान ओडून घेता आनी तो मेंदवा कडेन पावयता. आयकुपाची जाणविकाय मेंदवांत जाता. श्रवणीक स्वनविज्ञानांत हो, स्वनांच्या 'येवकारा'च्या आंगांचो अभ्यास आसपावता. आयकुपाचे प्रक्रियेचो शरीरविज्ञानाचे नदरेन खूब अभ्यास जाला, पूण भासविज्ञानाचे - मनीस जिणेचें भाशीक आंग समजून घेवपी अभ्यासाचे - नदरेन मात जावंक ना. देखून स्वनविज्ञानाच्या ह्या फांट्याचो अजून व्हडलोसो विकास जावंक ना अशेंच म्हणचें पडटा.

नादांचो व्याकरणीक नदरेन केल्लो अभ्यास :

स्वनीम-विचार

खंयचेय एके भाशेंत कितले स्वन आसात तें आमच्यांनी सोदून काडूं येता. सवसारांतल्यो सगल्यो भासो एके राशीर घाल्यो जाल्यारूय ह्या सगल्या भासांनी सगले मेळून कितले स्वन आसात ह्याय प्रस्नांची जाप आमच्यांनी दिवं येता. ^२ भाशीक नाद मेजूं येतात. दुसरें, सगल्या भासांतले सगले नाद कोणायच्यानय उच्चारूं येतात. ^३ मनशां मनशां भितर वयलेचाराचीं कितलींय वेगळेपणां आसूं, मनशाचे कुडीची मुदलची घडण एकेच तरेची आनी हे कुडीचोच आमी नाद-निर्मणे खातीर वापर करतात म्हूण हें घडूंक पावता. दुसऱ्या उतरांनी सांगचें जाल्यार, सगली मनीस जात भाशीक नादांचे निर्मणे खातीर एकेच तरेचें माकन वापरता,

२. अंतरराष्ट्रीक स्वनीक लिपयेंत (IPA त) आमकां ह्या स्वनांची वळेरी मेळटा.

३. जिवेक संवकळ नाशिल्ले नाद उच्चारपाक सुरवेक त्रासाचें जावं येता. पूण इल्लोसो यत्न केले उपरान्त कठीण नाद लेगीत सोंपेपणान उच्चारूं येतात.

देखून ह्या माकनाची तांक, ताच्यो शिमो-मेरो हांतुंतूय आमकां सारकेपण दिश्टी पडटा.

संवसारांतले खंयचेय एके भाशेंत आमकां सगलेच भाशीक नाद केन्नाच मेळनात. भाशीक नादांचे पुराय वळेरेंतल्यान जण एकली भास आपणाक जाय तितलेच नाद वेंचून काडटा आनी ह्या वेंचीक नादांच्या व्याकरणांतल्यान आपणालो अर्थाचो आख्खो संवसार फुलयता.

स्वनीम-विचार म्हळ्यार नादांचो व्याकरणीक नदरेन केल्लो अभ्यास - नादाची निर्मणी, ताचें आयकप, दिसप/आसप सारकेल्यो भौतीक गजाली पेल्यान दवरून भाशेचे बांदावळीचे नदरेंतल्यान दर एका भाशीक नादाचें म्हत्व मोलावन केल्लो नादांचो अभ्यास. स्वनविज्ञानान सोदून काडिल्लीं सतां सगल्या भासांक सारकींच लागू जातात. स्वनीम-विचाराचीं तत्वां सगल्या भासांक लावं येत आसलीं तरी ह्या तत्वांचो वापर करून सोदून काडिल्लीं सतां मात अमकेच एके भाशेक लागू जातात. देखीक, अल्पप्राण आनी म्हाप्राणा भितरलें वेगळेपण कितें ताची जाप आमकां स्वनविज्ञान दिता. दोनूय उस्वाशी नाद - फोफसांतल्यान भायर सरपी हवे पसून तयार जाल्ले. अल्पप्राण नादांत उस्वाशी हवेचो नेट उणो आसता आनी म्हाप्राण नादांत तिचो नेट अदीक आसता - होच दोनां मदलो फरक. जे जे भाशेंत आमकां अल्पप्राण आनी म्हाप्राण मेळटात थंय थंय आमकां हें स्वनीक वेगळेंपण पळोवंक मेळटा आनी हांगाच स्वनविज्ञान थांबता. अल्पप्राण आनी म्हाप्राणां भितरलो फरक भाशेचे बांदावळींत कितलो म्हत्वाचो हाची जाप स्वनविज्ञान दिना. ती मेळोवपाक आमकां ते ते भाशेचें खाशेलें स्वनांचें व्याकरण अभ्यासून पळोवचें पडटा. स्वनीम-विचार म्हळ्यार भाशेचें नादांचें व्याकरण - भाशेची नाद-वेवस्ता.

भाशेचे नाद वेवस्तेंत नादां मदीं तीन तरांचीं नातीं आसूं येतात :

- (१) विरोधाचें नातें
- (२) पालवी नातें
- (३) मेकळ्या बदलाचें नातें.

भासविज्ञानीक उतरावळ वापरून म्हणूं येत, भाशेचे स्वन-वेवस्तेंत स्वनांची तीन तरांची मांडावळ पळोवंक मेळटा.

विरोधी मांडावळ : दोन स्वनांक भाशेंत 'पडना' तेन्ना तांची मांडावळ 'विरोधी'

आसता. देखीक, कण आनी खण हे जोडयेंत एकेच सुवाते वयल्या एकाच नादाच्या कुस्कूट वेगळेपणाक लागून आमकां दोन वेगळीं उतरां - दोन वेगळे अर्थ मेळटात. हाचे वयल्यान कोंकणीच्या नादांच्या व्याकरणांक क् आनी 'ख् च्या वेगळेपणाक म्हत्व आसा म्हणपाचें सिद्ध जाता. कुरू आनी गुरू सारकेले उतरां-जोडडे वयल्यान क् आनी ख् च्या वेगळेपणा वरी क् आनी ग् चें वेगळेपणूय कोंकणींत म्हत्वाचें म्हणपाचें दिश्टी पडटा. नीज कोंकणी उलोवपी क् आनी ख् चो वा क् आनी ग् चो केन्ना घोळ घालना. कोंकणी शिकपी नव्या मनशाकूय असो घोळ घालप परवडना. कित्याक, कोंकणी भास अल्पप्राण/म्हाप्राण, अघोश/घोश ह्या स्वनीक वेगळेपणांक स्वनिमीक म्हत्व दिता. कोंकणीच्या व्याकरणांत ह्या वेगळेपणां भितर अर्थाचें वेगळेपण घडोवन हाडपाची तांक आसा. क् ख् ग् घ् ह्या चारूच नादांच्या नाड्यार कितलीं कोंकणी उतरां घडल्यांत ताचो थाव घेवप कठीण. ह्यो जोडयो पळयात : काल, घाल; काडी, घाडी; नाक, नाग; खालें, घालें; गार, धार; कुसता, घुसता; काण, खाण; कडो, गडो; कोण, घोण; करकरीत, खरखरीत; खरो, घरो; काडी, गाडी; कडी, खडी... असले तरेच्या, नादाचें उण्यांत उणें वेगळेपण आशिल्ल्यो जोडयो ^४ म्हळ्यार भाशेचे नादांचे बांदावळीच्या मुळाव्या घटकांचे दाखले. नादांचे बांदावळीच्या ह्या घटकांक भासविज्ञानांत स्वनीम म्हणटात.

स्वनीम म्हळ्यार अर्थांत बदल घडोवन हाडपाची तांक आशिल्लो भाशेचे स्वन-वेवस्तेचो ल्हानांतलो ल्हान घटक. स्वन-वेवस्ता अमूर्त तशें स्वनिमूय अमूर्त - जे नाद आमचे जिबेर येतात, आमचे कान ओडून घेतात, ते स्वन. स्वनिमां स्वनांतल्यानूच उकतीं जातात, स्वनांतल्यानूच नांवारुपाक येतात. स्वन भाशीक वेव्हाराचे घटक जाल्यार स्वनिमां ह्या वेव्हाराची बुन्याद आशिल्ले बांदावळीचीं घटक.^५

४. एके भाशेच्या वेगळ्या वेगळ्या बोलयां भितर व्याकरणाचीं इल्लीं इल्लीं वेगळेपणां आसतातूच. देखून, हांगा कोंकणी खंयचेंय विधान येता तेन्ना तें बरयतलेचे बोलयेक सगल्यांत अदीक लागू जाता म्हणपाची चत्राय वाचप्यांनी बाळगुची.

५. इंग्लीशींत असल्या जोडयांक Minimal Pairs म्हणटात, हाका भारतीय भासांनी अल्पतम जोडी/युग्म, न्यूनतम जोडी युग्म हीं उतरां रूढ जाल्यांत.

एकाच उतराचें एकाच मनशान दोन खेपो केल्लें उच्चारण एका सारकें केन्ना नासता म्हणपाचें sound spectrograph दाखयता. पूण तरी आयकुप्याचे कान हें वेगळेंपण हिसपाक धरना (तशें धरिल्लें जाल्यार भाशेची बुन्यादूच हालतली आशिल्ली!). आमकां थंडी जाल्ली आसता तेन्ना आमचे नाकये उच्चार सारके जायनात. देखीक, 'मांय' सारकेलें उतर आमचे जिबेर 'बांय' वरी रूप घेता. पूण तरी हाचो भाशीक दिवपा-घेवपाचेर वांकडो परिणाम जायना. आयकुपी आमकां 'समजून' घेता. लुडबे जिबेचेर 'राय' 'याय' जाता. हांगाय व्हडलोसो घात जायना. आमचे कान स्वन ओडून घेतात खरे. पूण तरी आमी स्वनिमां आयकतात!

भासविज्ञानांत स्वन दाखोवपाक चौकोनी कंस वापरतात आनी स्वनीम दाखोवपाक तिरप्यो आडयो काडटात - [क्] हो स्वन आनी /क्/ हें स्वनीम.

पालवी मांडावळ : हांगा दोन वा दोनां परस अदीक स्वन भाशेंत इश्टागतीन वावुरतात. तांचे भितर कामाची वांटणी जाता. कोंकणी स्वनांची देख घेवंया -

कोंकणींत 'तीन अ' आसात : [t] [a] आनी [Q] पंड : पड, मळ : मळ, रंड : रड सारकेल्यो जोडयो /t/ आनी /a/ हीं कोंकणी स्वन-वेवस्तेंतलीं दोन स्वनिमां म्हणपाचें दाखयतात. ° [Q] म्हळ्यार, उच्चारणाचे नदरेन "वांटकुळो [a]" ह्या स्वराच्या आनी [a] च्या उच्चारणांत फकत एक वेगळेंपण आसा - [a] च्या उच्चारणांत ओंठांचो आकार वांटकुळो आसना आनी [Q] च्या उच्चारणांत तो मातसो वांटकुळो आसता. हो स्वर कोंकणींत खंय येता? पटो : पट्याक, मळो : मळ्याक, चलो : चल्याक सारकेल्या उतरांचें उच्चारण आमी बारिकसाणेन तपासून पळयलें जाल्यार आमकां ह्या प्रस्नाची जाप मेळटा : पटो, मळो, चलो ह्या उतरांनी अ चें [Q] रूप मेळटा आनी पट्याक, मळ्याक, चल्याक ह्या उतरांनी ताचें [a] रूप मेळटा. पयल्या तीन उतरांनी अ दुसऱ्या वांटकुळ्या स्वराच्या सांगातान येता म्हूण ताचोय उच्चार वांटकुळो जाता. रडूंक : रडपाक, पडूंक : पडपाक, करूंक : करपाक ह्यो उतरां जोडयो पळयात. हांतुंतल्या पयल्या उतरांनी अ स्वर उ स्वराच्या सांगातान येता म्हूण ताचो उच्चार वांटकुळो जाता. दुसऱ्या तीन उतरांनी अ चो सांगात वांटकुळो ना म्हूण ताचो उच्चार वांटकुळो जायना. वांटकुळ्या स्वरांचे पंगतीक फकत [Q] च

६. भासाभास - माधवी सरदेसाय, जाग प्रकाशन १९९३, पानां ४३, ४४.

७. ज्या कोंकणी बोलयांनी a स्वर ना तांकां हें विधान लागू जायना.

बसता - [a] केन्ना बसना आनी जंय वांटकुळे स्वर नासतात थंय फकत [a] च मेळटा, [Q] केन्ना मेळना. नादांच्या व्याकरणाचें हें आंग अशें दाखयतात:

/a/ < [Q] वांटकुळ्या स्वरांच्या सांगातान
[a] हेर कडेन

हाका स्वनांतर म्हणटात. स्वनांतर म्हळ्यार फकत स्वनां भितरलो फरक. [Q] आनी [a] हीं एकाच स्वनिमाचीं दोन रुपां. वा म्हणुंया, एकाच स्वनिमाचे ते वांगडी-स्वन. हांतुंतलें [a] रूप अदीक भोंवतणांनी मेळटा, [Q] फकत अमकेच एके खाशेले भोंवतणेंत मेळटा म्हूण [Q] आनी [a] भितल्ल्यान स्वनिमाचें प्रतिनिधित्व करपाक [a] क वेंचून काडटात.

इ, ई, उ, ऊ ह्या स्वरांच्यो जोडयोय अश्योय दोन वांगडी-स्वनांच्यो जोडयो. 'ई, ऊ, फकत निमाण्या अक्षरांतूच (अक्षर=syllable) मेळटा. - ती, तूं सारकेल्या उतरांनी, उ लांब आसता. पूण तिचो, तुजो सारकेल्या उतरांनी उ पयल्या अक्षरांत येता तेन्ना मोटवो जाता. दोनूय एकेच अक्षरीक भोंवतणेंत केन्ना मेळनात. देखून ते एकाच स्वनिमाचे प्रतिनिधी - वांगडी - स्वन म्हणपाचें उकतें जाता. हें नातें अशें मांडूं येता.

/i/ < [i:] निमाण्या अक्षरांत
[i] हेर कडेन

/u/ < [u:] निमाण्या अक्षरांत
[u] हेर कडेन

मेकळो बदल : हांगा दोन वेगळे वेगळे स्वन एकेच सुवातेर मेळटात. पूण स्वनांच्या वेगळेपणाक लागून उतराच्या अर्थांत कांय बदल घडून येना. देखीक, फोगेट, फार हीं कोंकणीं उतरां [foget], [far] अशीं वा [phoget], [phar] अशीं (पेडणेंच्या वाटारांतलें उच्चारण) उच्चारूं येतात. पूण [f] आनी [ph] चें वेगळेंपण अर्थाचो इल्लोय बदल घडोवन हाडना. देखून [f] आनी [ph] एकाच कोंकणी स्वनिमाचे वांगडी-स्वन, एकाच स्वनिमाच्या स्वनां भितरलें तें स्वनांतर म्हणपाचें उकतें जाता:

८. सगल्या (कोंकणी) स्वरांच्यो कोंकणींत मोटव्यो/लांब जोडयो मेळटात. पूण देवनागरी लिपयेंत फकत दोनूच लांब स्वरांक खाशेल्यो कुरवो आशिल्ल्यान आमकां फकत दोनूच लांब स्वर दिश्टी पडटात.

/f/ < [f]
[ph]

हे तरेचें स्वनांतर नेमान बांदिल्लें स्वनांतर न्हय. कोंकणींत [f] चे बदला [ph] वा, [ph] चे बदला [f] खंयूय येवं येता. हाका लागून स्वनां भितरल्या असल्या बदलाक 'मेकळो' बदल म्हणटात.

वांगडी स्वनांचें व्याकरण अर्थाचे नदरेन म्हत्वाचें न्हय खरें, पूण भाशेच्या सुवादा चे नदरेन तें म्हत्वाचें. हें व्याकरण आमी आत्मसात करतात तेन्नाच आमची भास नीज उलोवप्यांचे भाशे वरी जावंक पावता. देखीक, नीज मराठी उलोवपी कोंकणी शिकून उलयता तेन्ना ताचे जिबेर [Q] भोव करून येना. वांटकुळ्या स्वरांच्या सांगातानूय ताचे जिबेर [a] च आसता. असल्या गजालींक लागुनूच तागेले कोंकणीक 'भायलो' वास मारता.

नादांच्या व्याकरणाच्या असल्या ल्हान ल्हान बारिकसाणींचेर कोंकणीचें कोंकणीपण निंबून आसा. रेडियो, टेलिविजन वयल्या कोंकणी वितरावपांत, कोंकणी गितांच्या गावपांत हे तरेच्या गजालीं कडेन आमी मुजरत लक्ष दिवंक जाय. पूण जायते फावटीं आमी तांचे कडेन आडनदर करतात आनी हाका लागून आमची कोंकणी आयकुप्याक सारको कोंकणी दिवंक पावना. देखीक, गोंयचें नांव व्हड करून ल्हान जाले म्हान ही बाकीबाब बोरकारांली कविता गावप्याचे जिबेर कोंकणी [kQu:ɳ] बदला (मराठी?) [karu:ɳ] घेवन येता तेन्ना कवितेचो अर्थ बदलना खरो. पूण नीज कोंकणी आयकुप्याच्या कानाक हें [karu:ɳ] घाय करता - गावप्याचो आवाज आनी गिताचे सूर कितलेय म्होंवाळ आसले तरी खंय तरी ते बेसूर दिसूंक लागतात.

भारतीय मनीस इंग्लीश उलयतनाय खूब फावटीं अशेंच घडटा. इंग्लीश म्हाप्राण आमचे जिबेर चडशे येच नात; ^१ think आनी then सारकेल्या उतरांनी येवपी, अनुक्रमान [Q] आनी [Q] नादां बदला आमी [th] आनी [d] घालतात. (नीज फ्रँच उलोवपी चडशे इंग्लीश उलयतना [Q] आनी [a] बदला [s] आनी [z] घालतात). हाका लागून आमची इंग्लीश 'गांवठी' जाता.

१. e, p, t, वा k इंग्लीशींत उतराचे सुरवेक येतात तेन्ना तांचे उच्चार मातशे नेटान - म्हाप्राणान जातात. नीज इंग्लीश उलोवप्यांचें pin, tin, kin ह्या उतरांचें उच्चारण बारिकसाणेन आयकुचें.

भाशेच्या नादांच्या व्याकरणांत स्वनांच्या वितरणाचोय अभ्यास करचो पडटा. भाशेंतले सगले स्वन सगल्या सुवातांनी - उतराचे सुरवेक, मदीं आनी निमाणे कडेन मेळटाच अशें आसना. कांय स्वन फकत वेंचीक सुवातांनीच मेळटात. देखीक [ण्] कोंकणींत चडशें उतराचे मदीं आनी निमाणे कडेन मेळटा (णव सारकेल्या उतराचो आडवाद सोडल्यार). [स्त्], [स्क्] सारकेलीं जोडयीं व्यंजनां उतराचे निमाणे कडेनूच मेळटात. मस्त, पोस्त, फस्क सारकेलीं उतरां पळयात. ^{१०} म्हाप्राणूय बी अशेच कोंकणींत उतराचे सुरवेकूच सारके मेळटात.

दोन भासांनी स्वनांची वळेरी एकूच आसली म्हूण तांचें स्वनिमांचें व्याकरण एकूच आसतलें हाचें खरेपण दिवंक येना. कोंकणीच्या व्याकरणांत घोश-अघोशाचो फरक म्हत्वाचो. पूण नागालँडाचे आवो भाशेंत म्हत्वाचो न्हय. घोश-अघोश स्वनां भितर आवो भाशेंत मेकळो बदल मेळटा. देखीक, आवोंत टमाट म्हळ्यार [बिगाना] वा [पिंगाना]. घोश-अघोशाच्या वेगळेपणा इतलोच कोंकणींत अल्पप्राण-म्हाप्राणाचो फरक म्हत्वाचो. इंग्लीशींत अघोश स्पोंटी नादांचें म्हाप्राण आसात. पूण तांचें अल्पप्राणां कडेन पालवी, पुरक नातें मेळटा - उतराचे सुरवेक म्हाप्राणूच मेळटात. हेर कडेन मात अल्पप्राण मेळटात. कोंकणींत लांब/मोटव्या स्वरांचो फरक म्हत्वाचो न्हय. इंग्लीशींत मात तो म्हत्वाचो. देखीक ship : sheep, dip : deep ह्यो जोडयो पळयात.

स्वनिमांच्या वेगळेपणाचे बुन्यादीचेर भाशेचो संवसार उबो आशिल्ल्या कारणान भाशेंतल्या स्वनिमांच्या फरकांक पाळो दिवपाक नीज उलोवप्यांक शिकोवचें पडना. तशें शिकोवंकूय येना. देखीक, ज्या कोंकणी मनशांचे बोलयेंत /a/ आनी /i/ चो फरक आसा ते बोलयेंतलो/ली कोणूय 'बस आयली' म्हणूंक सोदता तेन्ना [bas]च म्हणटा /bis/ म्हणना. /a/ आनी /i/ च्या वेगळेपणा विशीं तो/ ती ना म्हळ्यार जागरूक आसता. स्वनांतराची मात ताका/तिका जाणविकाय करून दिवची पडटा -

१०. मस्तेपण, पोस्तां, फस्कां सारकेल्या [स्त्] आनी [स्क्] उतराचे मदीं येता काय दिसता. पूण उतरांची अक्षरीक बांदावळ बारिकसाणेन नियाळून पळयलीं जाल्यार उतराचे मदीं [स्त्] आनी [स्क्] जोडयीं व्यंजनां उरनात, तीं मेकळीं जातात म्हणपाचें उकतें जाता : मस/ते/पण, पोस/तां, फस/कां. ह्या उतरांनी [स्त्] आनी [स्क्] नात. फकत [स्] [त्] आनी [क्] आसात.

/a/ आनी /i/ क कोंकणी उलोवपी 'वळखता', /Q/ ची वळख मात ताका करून दिवची पडटा. अशेच ऱ्हस्व आनी दीर्घाचे नेम नीज कोंकणी उलोवप्यांक बरोवपाक शिकोवचे पडटात. ते बरयतना नीज कोंकणी उलोवपी गडबडटा. हाचे वयल्यान हें वेगळेपण भाशेंत अडेचें म्हणपाचें सिद्ध जाता.

(पूर्वप्रसिद्धी : जाग २३ : १० मे १९९७ : ११-१३)

